

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ, ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΝΕΟΛΑΙΑΣ

ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΑΝΩΤΕΡΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ
ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ

ΠΑΓΚΥΠΡΙΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ 2021

Μάθημα: ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ (36)

Ημερομηνία εξέτασης: Πέμπτη, 10 Ιουνίου 2021

Διάρκεια εξέτασης: Τρεις (3) ώρες

ΤΟ ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΟ ΔΟΚΙΜΙΟ ΑΠΟΤΕΛΕΙΤΑΙ ΑΠΟ ΠΕΝΤΕ (5) ΣΕΛΙΔΕΣ

Οδηγίες:

-Η πρώτη σελίδα του τετραδίου απαντήσεων να χρησιμοποιηθεί για την άσκηση ορθογραφίας.

-Να απαντήσετε σε όλα τα θέματα.

I. ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ

A. Διδαγμένα κείμενα για μετάφραση

(Μονάδες 30)

(α) Εἰ οὖν καὶ τοῦτό τίς σε προσέροιτο· Αὐτὸς δὲ δὴ ὡς τίς γενησόμενος ἔρχει παρὰ τὸν Πρωταγόραν; καὶ ὃς εἶπεν ἐρυθριάσας – ἤδη γὰρ ὑπέφαινε τι ἡμέρας, ὥστε καταφανῆ αὐτὸν γενέσθαι – Εἰ μὲν τι τοῖς ἔμπροσθεν ἔοικε, δῆλον ὅτι σοφιστὴς γενησόμενος. Σὺ δέ, ἦν δ' ἐγώ, πρὸς θεῶν, οὐκ ἂν αἰσχύνοιο εἰς τοὺς Ἕλληνας σαυτὸν σοφιστὴν παρέχων; Νῆ τὸν Δία, ὦ Σώκρατες, εἶπερ γε ἂ διανοοῦμαι χρὴ λέγειν. Ἄλλ' ἄρα, ὦ Ἴππόκρατες, μὴ οὐ τοιαύτην ὑπολαμβάνεις σου τὴν παρὰ Πρωταγόρου μάθησιν ἔσεσθαι, ἀλλ' οἷαπερ ἡ παρὰ τοῦ γραμματιστοῦ ἐγένετο καὶ κιθαριστοῦ καὶ παιδοτρίβου; τούτων γὰρ σὺ ἐκάστην οὐκ ἐπὶ τέχνῃ ἔμαθες, ὡς δημιουργὸς ἐσόμενος, ἀλλ' ἐπὶ παιδείᾳ, ὡς τὸν ἰδιώτην καὶ τὸν ἐλεύθερον πρέπαι. Πάνυ μὲν οὖν μοι δοκεῖ, ἔφη, τοιαύτη μᾶλλον εἶναι ἢ παρὰ Πρωταγόρου μάθησις.

Πλάτωνος Πρωταγόρας Γ'

(β) ἐλευθέρως δὲ τὰ τε πρὸς τὸ κοινὸν πολιτεύομεν καὶ ἐς τὴν πρὸς ἀλλήλους τῶν καθ' ἡμέραν ἐπιτηδευμάτων ὑποψίαν, οὐ δι' ὀργῆς τὸν πέλας, εἰ καθ' ἡδονὴν τι δρᾷ, ἔχοντες, οὐδὲ ἀζημίους μὲν, λυπηρὰς δὲ τῇ ὄψει ἀχθηδόνας προστιθέμενοι. ἀνεπαχθῶς δὲ τὰ ἴδια προσομιλοῦντες τὰ δημόσια διὰ δέος μάλιστα οὐ παρανομοῦμεν, τῶν αἰεὶ ἐν ἀρχῇ ὄντων ἀκροάσει καὶ τῶν νόμων, καὶ μάλιστα αὐτῶν ὅσοι τε ἐπ' ὠφελίᾳ τῶν ἀδικουμένων κεῖνται καὶ ὅσοι ἄγραφοι ὄντες αἰσχύνῃν ὁμολογουμένην φέρουσιν.

Θουκυδίδη Ἱστορίαι Β' 37

Β. Αδίδακτο κείμενο για μετάφραση

(Μονάδες 25)

Ο Ξενοφών στο έργο του *Ἑλληνικά* συνεχίζει την αφήγηση των γεγονότων του Πελοποννησιακού πολέμου, ξεκινώντας από το 411 π.Χ., από το σημείο δηλαδή που διακόπηκε η αφήγηση του Θουκυδίδη. Στο πιο κάτω απόσπασμα δηλώνεται η επιθυμία για σύναψη ειρήνης.

Ἡμεῖς, ὧ ἄνδρες Λακεδαιμόνιοι, πρὸς ὑμᾶς πάρεσμεν ὑμέτεροι φίλοι, καὶ ἀξιοῦμεν, εἰ μὲν τινα ὁρᾶτε σωτηρίαν ἡμῖν, ἐὰν διακαρτερώμεν πολεμοῦντες, διδάξαι καὶ ἡμᾶς· εἰ δὲ ἀπόρως γινώσκετε ἔχοντα τὰ ἡμέτερα, εἰ μὲν καὶ ὑμῖν συμφέρει, ποιήσασθαι μεθ' ἡμῶν τὴν εἰρήνην· ὡς οὐδὲ μετ' οὐδένων ἂν ἦδιον ἢ μεθ' ὑμῶν σωθεῖημεν· εἰ μὲντοι ὑμεῖς λογίζεσθε συμφέρειν ὑμῖν πολεμεῖν, δεόμεθα ὑμῶν ἔᾶσαι ἡμᾶς εἰρήνην ποιήσασθαι. σωθέντες μὲν γὰρ ἴσως ἂν αὖθις ἔτι ποτὲ ἐν καιρῷ ὑμῖν γενοίμεθα· ἐὰν δὲ νῦν ἀπολώμεθα, δῆλον ὅτι οὐδέποτε χρήσιμοι ἔτι ἐσόμεθα. ἀκούσαντες δὲ ταῦτα οἱ Λακεδαιμόνιοι τοῖς τε Κορινθίοις συνεβούλευον τὴν εἰρήνην ποιήσασθαι καὶ τῶν ἄλλων συμμάχων ἐπέτρεψαν τοῖς μὴ βουλομένοις σὺν ἑαυτοῖς πολεμεῖν ἀναπαύεσθαι.

Ξενοφώντος Ἑλληνικά 7.4.8-9

Λεξιλόγιο:

διακαρτερώ= επιμένω, εξακολουθώ
ἐν καιρῷ γίγνομαι τινί= εἶμαι χρήσιμος

Γ. Αδίδακτο κείμενο για ορθογραφία

(Μονάδες 5)

Θουκυδίδη Ἱστορίαι 3.113.5-6

Δ. Παρατηρήσεις

(Μονάδες 20)

1. α) διδάξαι

Να γράψετε το απαρέμφατο του Μέλλοντα και του Παρακειμένου στην ίδια φωνή.

(μονάδα 1)

β) ἔχοντα

Να γράψετε το β' πρόσωπο ενικού στην οριστική και υποτακτική του Αορίστου β' στην ίδια φωνή.

(μονάδα 1)

γ) ποιήσασθαι

Να γράψετε το β' πρόσωπο πληθυντικού στην ευκτική και προστακτική του Ενεστώτα στην ίδια φωνή.

(μονάδα 1)

δ) ἀναπαύεσθαι

Να γράψετε το γ' πρόσωπο ενικού στην οριστική του Παρατατικού και του Υπερσυντελικού στην ίδια φωνή.

(μονάδα 1)

2. α) ἤδιον, χρήσιμοι

Να γράψετε τους άλλους βαθμούς (μονολεκτικούς τύπους) των πιο πάνω λέξεων. Σε περίπτωση επιθέτου να διατηρήσετε αμετάβλητα την πτώση, τον αριθμό και το γένος.

(μονάδες 2)

β) (i) *εἰ μὲν καὶ ὑμῖν συμφέρει*

(ii) *οὐδέποτε χρήσιμοι ἔτι ἐσόμεθα*

(iii) *ἀκούσαντες δὲ ταῦτα*

Να μεταφέρετε στον αντίθετο αριθμό τους κλιτούς τύπους.

(μονάδες 3)

3. α) (i) πρὸς ὑμᾶς πάρεσμεν ὑμέτεροι φίλοι

(ii) ἐὰν διακαρτερῶμεν πολεμοῦντες

(iii) ὡς οὐδὲ μετ' οὐδένων ἂν ἤδιον ἢ μεθ' ὑμῶν σωθείημεν

(iv) εἰ μέντοι ὑμεῖς λογίζεσθε συμφέρειν

(v) δῆλον ὅτι οὐδέποτε χρήσιμοι ἔτι ἐσόμεθα

(vi) ἐπέτρεψαν τοῖς μὴ βουλομένοις σὺν ἑαυτοῖς πολεμεῖν ἀναπαύεσθαι

Να αναγνωρίσετε συντακτικά τους πιο πάνω υπογραμμισμένους τύπους.

(μονάδες 3)

β) εἰ μέντοι ὑμεῖς λογίζεσθε συμφέρεῖν ὑμῖν πολεμεῖν, δεόμεθα ὑμῶν ἔασαι ἡμᾶς εἰρήνην ποιήσασθαι

- (i) Να αναγνωρίσετε τον υποθετικό λόγο (υπόθεση, απόδοση, εκφορά, σημασία).
(ii) Να τον μετατρέψετε έτσι, ώστε να δηλώνει το αντίθετο του πραγματικού.
(μονάδες 4)

4. α) (i) Να αντιστοιχίσετε στο τετράδιο απαντήσεων τους **αριθμούς** των **αρχαιοελληνικών λέξεων** της στήλης Α' με τα **γράμματα** των **συγγενικών νεοελληνικών λέξεων** της στήλης Β' (στη στήλη Β' περισεύει μια λέξη).

Στήλη Α'	Στήλη Β'
1. ὀρᾶτε	α. ἐνδεια
2. συμφέρεῖν	β. διένεξη
3. δεόμεθα	γ. προΐδεασμός
	δ. μέθεξη

(μονάδες 1,5)

(ii) πάρεσμεν, ἐπέτρεψαν

Να αναλύσετε τις λέξεις του αδιδακτου κειμένου για μετάφραση στα συνθετικά τους μέρη στα Αρχαία Ελληνικά.

(μονάδα 1)

β) ἔμαθες, δρᾶ, διδάξαι

Για καθεμιά από τις πιο πάνω λέξεις των κειμένων να σχηματίσετε ό,τι σας ζητείται στα Νέα Ελληνικά:

- (i) **ἔμαθες**: απλό επίθετο
(ii) **δρᾶ**: σύνθετο ουσιαστικό
(iii) **διδάξαι**: απλό ουσιαστικό

(μονάδες 1,5)

Ε. Μεταφορά νεοελληνικού κειμένου στα Αρχαία Ελληνικά (Μονάδες 5)

Έγινε αυτή η μάχη και οι εχθροί νικήθηκαν από τους γενναίους στρατιώτες. Ο βασιλιάς είπε: «Είναι δίκαιο και ταιριαστό να τιμήσουμε με έργα και λόγια αυτούς που αγωνίστηκαν για την πατρίδα».

II. ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ

(Μονάδες 15)

1. α) Με βάση το πρώτο διδαγμένο κείμενο για μετάφραση (I.A.(α)), να αναφέρετε και να εξηγήσετε **δύο** (2) από τις σωκρατικές μεθόδους διδασκαλίας.

(μονάδες 4)

β) «Αὐτὸς δὲ δὴ ὡς τις γενησόμενος ἔρχει παρὰ τὸν Πρωταγόραν; καὶ ὃς εἶπεν ἐρυθρίασας – ἤδη γὰρ ὑπέφαινε τι ἡμέρας, ὥστε καταφανῆ αὐτὸν γενέσθαι – Εἰ μὲν τι τοῖς ἔμπροσθεν ἔοικε, δῆλον ὅτι σοφιστῆς γενησόμενος».

Με βάση το πιο πάνω απόσπασμα (από το πρώτο διδαγμένο κείμενο για μετάφραση (I.A.(α)), να γράψετε και να εξηγήσετε **δύο** (2) λόγους για τους οποίους ο Πλάτωνας παρουσιάζει την αντίδραση του Ιπποκράτη, αφού λάβετε υπόψη και τις κοινωνικές συνθήκες της Αθήνας του 5^{ου} αιώνα π.Χ.

(μονάδες 3)

2. Να αναφέρετε και να σχολιάσετε **δύο** (2) ζεύγη αντινομιών στην ιδιωτική ζωή του Αθηναίου πολίτη, με βάση το δεύτερο διδαγμένο κείμενο για μετάφραση (I.A. (β)).

(μονάδες 4)

3. «Από αυτούς τώρα εδώ ούτε πλούσιος κανείς εδείλιασε προτιμώντας να εξακολουθήσει να χαίρεται τα καλά του, ούτε φτωχός ζήτησε να αναβάλει το κακό που φοβόταν με την ελπίδα για τη φτώχεια του, ότι θα μπορούσε ξεφεύγοντας για την ώρα να βρεθεί μια μέρα πλούσιος. Πιο ποθητό από αυτά λογάριασαν πως είναι να εκδικηθούν τους εχτρούς».

Θουκυδίδη Ἱστορίαι Β΄ 42

α) Πώς κατηγοριοποιεί ο ρήτορας τους πολεμιστές στο πιο πάνω απόσπασμα;

β) Ποια είναι η αντίδραση της κάθε κατηγορίας πολεμιστών μπροστά στον κίνδυνο του θανάτου για χάρη της πατρίδας; Να σχολιάσετε σε 4 – 6 γραμμές.

(μονάδες 4)

-ΤΕΛΟΣ ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΟΥ ΔΟΚΙΜΙΟΥ-